Η κόκκινη βία, 1943-1946 Η ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ Η ΛΗΘΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ Εκδ. Επίκεντρο Πρώτη έκδοση, Θεσσαλονίκη 2013 σελϊδες 362 Εκδ. Επίκεντρο Πρώτη έκδοση, Θεσσαλονίκη 2013 σελϊδες 362	I kókkini vía, 1943-1946 I MNIMI KAI I LITHI TIS ARISTERAS Ekd. Epíkentro Próti ékdosi, Thessaloníki 2013 selïdes 362 Ekd. Epíkentro Próti ékdosi, Thessaloníki 2013 selïdes 362	narchy Press gr Anarchistische Ansichten – Nachrichten – Kommentare Rote Gewalt, 1943–1946 DIE ERINNERUNG UND DAS VERGESSEN DER LINKEN Epikentro Publishing Erste Ausgabe, Thessaloniki 2013 Seiten 362 Epikentro Publishing Erste Ausgabe, Thessaloniki 2013 Seiten 362
Ο Σάκης Μουμτζής στην Εισαγωγή, εκτός των άλλων, ξεκαθαρίζει ότι αυτό, που έχει να προσφέρει δεν είναι μια νέα ερμηνεία που κανείς ιστορικός μέχρι τώρα δεν έχει διατυπώσει, αφού θεωρεί ότι για την συγκεκριμένη ιστορική περίοδο «δεν υπάρχει τίποτα το ανείπωτο». Αυτό, λοιπόν, που προσπαθεί να επιτύχει με το βιβλίο του είναι να φωτίσει πτυχές αυτής της περιόδου, που βρίσκονται μάλλον σκόπιμα στο ημίφως από τον κυρίαρχο μεταπολιτευτικό λόγο, να αναδείξει στο μέτρο των ικανοτήτων του, τους παράγοντες εκείνους που σταδιακά, ανεπαίσθητα, αλλά σταθερά από το 1943 ωθούσαν τη χώρα στην εμφύλια διαμάχη και, το κυριότερο, να προσθέσει μια ακόμη φωνή σ' αυτές που –σε αντίθεση με την «επίσημη αφήγηση»– υποστηρίζουν πως παράλληλα με τον αντιστασιακό αγώνα διεξαγόταν από την άνοιξη του 1943 ένας σκληρός εμφύλιος πόλεμος με διακύβευμα τον έλεγχο των μεταπελευθερωτικών εξελίξεων, ένας εμφύλιος πόλεμος που ουσιαστικά οδήγησε στην επιβολή της ΕΑΜοκρατίας.	O Sákis Moumtzís stin Eisagogí, ektós ton állon, xekatharízei óti aftó, pou échei na prosférei den eínai mia néa ermineía pou kaneís istorikós méchri tóra den échei diatypósei, afoú theoreí óti gia tin synkekriméni istorikí período «den ypárchei típota to aneípoto». Aftó, loipón, pou prospatheí na epitýchei me to vivlío tou eínai na fotísei ptychés aftís tis periódou, pou vrískontai mállon skópima sto imífos apó ton kyríarcho metapoliteftikó lógo, na anadeíxei sto métro ton ikanotíton tou, tous parágontes ekeínous pou stadiaká, anepaísthita, allá statherá apó to 1943 othoúsan ti chóra stin emfýlia diamáchi kai, to kyriótero, na prosthései mia akómi foní s' aftés pou –se antíthesi me tin «episimi afígisi»– ypostirízoun pos parállila me ton antistasiakó agóna diexagótan apó tin ánoixi tou 1943 énas sklirós emfýlios pólemos me diakývevma ton élencho ton metapeleftherotikón exelíxeon, énas emfýlios pólemos pou ousiastiká odígise stin epivolí tis EAMokratías.	Sakis Moumtzis stellt in der Einleitung unter anderem klar, dass es sich bei seinem Angebot nicht um eine neue Interpretation handele, die bisher noch kein Historiker formuliert habe, da er der Ansicht sei, dass es für diese spezielle historische Periode „ nichts Unaussprechliches " gebe. Mit seinem Buch möchte er Licht auf Aspekte dieser Periode werfen, die im vorherrschenden Diskurs nach der Befreiung eher bewusst verschleiert werden, und nach besten Kräften jene Faktoren hervorheben, die das Land seit 1943 allmählich, unmerklich, aber stetig in einen Bürgerkrieg trieben. Und, was am wichtigsten ist, denjenigen eine weitere Stimme geben, die – entgegen der „offiziellen Darstellung" – argumentieren, dass parallel zum Widerstandskampf seit dem Frühjahr 1943 ein erbitterter Bürgerkrieg geführt wurde , bei dem es um die Kontrolle der Entwicklungen nach der Befreiung ging, ein Bürgerkrieg, der im Wesentlichen zur Auferlegung der EAM-Herrschaft führte .
Ο συγγραφέας διευκρινίζει, επίσης, σ' αυτό το σημείο, ότι θέλει να δείξει με το πόνημα αυτό, πως σε εποχές, όπως αυτή που βίωσε η χώρα στην κατοχή, το χρώμα που κυριαρχεί είναι αυτό των αλληλοσυμπλεκόμενων και αλληλοκαλυπτόμενων αποχρώσεων. Γι' αυτόν, ακριβώς, τον λόγο θεωρεί ότι ερμηνείες, που κινούνται στο πεδίο του «φωτός» εναντίον του «σκότους», του απόλυτου καλού εναντίον του απόλυτου κακού, μετατρέπουν την ερμηνεία σε απολογία, την ιστορική τεκμηρίωση σε πολιτική θέση, την κατανόηση σε καταγγελία.	O syngraféas diefkrinízei, epísis, s' aftó to simeío, óti thélei na deíxei me to pónima aftó, pos se epochés, ópos aftí pou víose i chóra stin katochí, to chróma pou kyriarcheí eínai aftó ton allilosymplekómenon kai allilokalyptómenon apochróseon. Gi' aftón, akrivós, ton lógo theoreí óti ermineíes, pou kinoúntai sto pedío tou «fotós» enantíon tou «skótous», tou apólytou kaloú enantíon tou apólytou kakoú, metatrépoun tin ermineía se apología, tin istorikí tekmiríosi se politikí thési, tin katanóisi se katangelía.	Der Autor stellt an dieser Stelle auch klar, dass er mit dieser Arbeit zeigen möchte, dass in Zeiten, wie sie das Land während der Besatzung erlebte, die vorherrschende Farbe die der ineinander verschlungenen und sich überlappenden Schattierungen ist. Aus diesem Grund ist er der Ansicht, dass Interpretationen, die sich im Spannungsfeld von „Licht" und „Dunkelheit", von absolut Gut und absolut Böse bewegen, Interpretation in Entschuldigung, historische Dokumentation in politische Position und Verständnis in Denunziation verwandeln.
Ο Σάκης Μουμτζής χωρίζει το βιβλίο σε επτά κεφαλαία.	O Sákis Moumtzís chorízei to vivlío se eptá kefalaía.	Sakis Moumtzis unterteilt das Buch in sieben Kapitel .
Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο Η βία και ο εμφύλιος πόλεμος ως μορφές πολιτικής πρακτικής, ο συγγραφέας τοποθετεί ως πρωταρχικό του καθήκον να παρουσιάσει τη δεσπόζουσα και κυρίαρχη θέση, που κατείχε η βία –σ' όλες της τις μορφές: εμφύλιος πόλεμος, τρομοκρατία, εκτόπιση, ομηρία, φυσική εξόντωση– στην λενινιστική θεωρία και πρακτική, όπως αυτή αποτυπώθηκε στη δράση των κομμάτων της Γ΄ Διεθνούς. Στην συνέχεια ο Μουμτζής τονίζει ότι αυτή ακριβώς η αφετηρία της βίας, που σάρωσε όλες τις περιοχές της χώρας, παρ' ότι επρόκειτο για περιοχές με ανόμοια χαρακτηριστικά, που προσδιόρισε και χαρακτήρισε αυτή την περίοδο, δηλαδή το 1943 και το 1944, ως Εαμοκρατία, βρισκόταν ακριβώς στη θεωρία και στην πρακτική που έφερναν στις ιδεολογικοπολιτικές τους αποσκευές τα κόμματα της Γ΄ Διεθνούς.	Sto próto kefálaio me títlo I vía kai o emfýlios pólemos os morfés politikís praktikís, o syngraféas topotheteí os protarchikó tou kathíkon na parousiásei ti despózousa kai kyríarchi thési, pou kateíche i vía –s' óles tis tis morfés: emfýlios pólemos, tromokratía, ektópisi, omiría, fysikí exóntosi– stin leninistikí theoría kai praktikí, ópos aftí apotypóthike sti drási ton kommáton tis G΄ Diethnoús. Stin synécheia o Moumtzís tonízei óti aftí akrivós i afetiría tis vías, pou sárose óles tis periochés tis chóras, par' óti eprókeito gia periochés me anómoia charaktiristiká, pou prosdiórise kai charaktírise aftí tin período, diladí to 1943 kai to 1944, os Eamokratía, vriskótan akrivós sti theoría kai stin praktikí pou éfernan stis ideologikopolitikés tous aposkevés ta kómmata tis G΄ Diethnoús.	Im ersten Kapitel mit dem Titel „Gewalt und Bürgerkrieg als Formen politischer Praxis" stellt der Autor die Darstellung der dominanten und souveränen Stellung dar, die die Gewalt – in all ihren Formen: Bürgerkrieg, Terrorismus, Vertreibung, Geiselnahme, physische Vernichtung – in der leninistischen Theorie und Praxis einnahm, wie sie sich im Handeln der Parteien der Dritten Internationale widerspiegelte. Moumtzis betont dann, dass genau dieser Ausgangspunkt der Gewalt, die alle Regionen des Landes erfasste, obwohl es sich um Regionen mit unterschiedlichen Merkmalen handelte, und die er diesen Zeitraum, nämlich 1943 und 1944, als Demokratie definierte und charakterisierte, genau in der Theorie und Praxis lag, die die Parteien der Dritten Internationale mit ihrem ideologischen und politischen Gepäck mitbrachten.

Στην συνέχεια υπενθυμίζει ότι οι δυο βασικοί πυλώνες του μαρξισμού είναι η πάλη των τάξεων ως κινητήρια δύναμη της ιστορίας και τη ταξική πάλη ως πολιτική πάλη, δηλαδή πάλη για την κατάληψη της πολιτικής εξουσίας και «τσακίσματος» του αστικού κράτους:	Stin synécheia ypenthymízei óti oi dyo vasikoí pylónes tou marxismoú eínai i páli ton táxeon os kinitíria dýnami tis istorías kai ti taxikí páli os politikí páli, diladí páli gia tin katálipsi tis politikís exousías kai «tsakísmatos» tou astikoú krátous:	Anschließend wird daran erinnert, dass die beiden Hauptpfeiler des Marxismus der Klassenkampf als treibende Kraft der Geschichte und der Klassenkampf als politischer Kampf sind, d. h. der Kampf um die Oberung der politischen Macht und die „Zerschlagung“ des bürgerlichen Staates:
«Ιστορικό υποκείμενο αυτής της διαδικασίας είναι το προλεταριάτο που μετατρέπεται από τάξη καθεαυτή σε τάξη για τον εαυτό της, δηλαδή από μια τάξη που αντικειμενικά υπάρχει, σε τάξη συνειδητοποιημένη, που γνωρίζει τα συμφέροντά της χάρη στην πολιτική δράση του επαναστατικού κόμματος επαγγελματιών επαναστατών. Η εισαγωγή της επαναστατικής συνείδησης στο προλεταριάτο από το κόμμα που βρίσκεται πάνω από αυτό και που γνωρίζει καλύτερα από αυτό τα συμφέροντά του αποτελεί κομβικό σημείο της λενινιστικής θεωρίας».	«Istorikó ypokeímeno aftís tis diadikasías eínai to proletariáto pou metatrépetai apó táxi katheaftí se táxi gia ton eaftó tis, diladí apó mia táxi pou antikeimeniká ypárchei, se táxi syneiditopoiiméni, pou gnorízei ta symférontá tis chári stin politikí drási tou epanastatikoú kómmatos epangelmatión epanastatón. I eisagogí tis epanastatikís syneídisis sto proletariáto apó to kómma pou vrísketai páno apó aftó kai pou gnorízei kalýtera apó aftó ta symférontá tou apoteleí komvikó simeío tis leninistikís theorías».	„ Das historische Subjekt dieser Prozesse ist das Proletariat, das sich dank der politischen Aktion der revolutionären Partei der Berufsrevolutionäre von einer Klasse in eine Klasse für sich verwandelt, das heißt von einer objektiv existierenden Klasse in eine Klasse, die ihre Interessen kennt. Die Einführung des revolutionären Bewusstseins in das Proletariat durch die Partei, die über ihm steht und seine Interessen besser kennt als es selbst, ist ein zentraler Punkt der leninistischen Theorie .“
Ο Μουμτζής θεωρεί αυθαίρετη την κοινωνική κατηγοριοποίηση, που επέβαλλε ο μαρξισμός, αφού «η ταξινόμηση των ανθρώπων σύμφωνα με τις επιταγές του επιστημονικού σοσιαλισμού φωτογραφίζει, παγώνει την εικόνα της κοινωνικής τους θέσης στη δεδομένη ιστορική στιγμή εγκλωβίζοντάς τους ερμηνευτικά στον όρο κοινωνική τάξη, προκειμένου μάλιστα για την αστική τάξη και τους αστούς η κατηγοριοποίηση δεν έχει απλώς ταξινομητικό χαρακτήρα, αλλά βαθύτατα ιδεολογικό και πολιτικό […] Αυτούς τους ανθρώπους που η θεωρία ταξινόμησε στην αστική τάξη και αυτούς που θεωρεί και χαρακτήρισε συμμάχους της αστικής τάξης ο πολιτικός και κοινωνικός ευγονισμός του μαρξισμού του καταδικάζει σε συρρίκνωση μέχρι της τελικής εξαφάνισής τους μέσω πολύπλοκων αλλά και κάθετων συγκρουσιακών σχέσεων (μέθοδος τρομοκρατίας) μεταξύ αυτών των ανθρώπων, των κουλάκων, των μικροαστών με το νέο προλεταριακό κράτος».	Ο Moumtzís theoreí afthaíreti tin koinonikí katigoriopoíisi, pou epévalle o marxismós, afoú «i taxinómisi ton anthrópon sýmfona me tis epitagés tou epistimonikoú sosialismoú fotografízei, pagónei tin eikóna tis koinonikís tous thésis sti dedoméni istorikí stigmí enklovízontás tous ermineftiká ston óro koinonikí táxi, prokeiménou málista gia tin astikí táxi kai tous astoús i katigoriopoíisi den échei aplós taxinomitikó charaktíra, allá vathýtata ideologikó kai politikó […] Aftoús tous anthrópous pou i theoría taxinómise stin astikí táxi kai aftoús pou theoreí kai charaktírise symmáchous tis astikís táxis o politikós kai koinonikós evgonismós tou marxismoú tou katadikázei se syrríknosi méchri tis telikís exafánisís tous méso polýplokon allá kai kátheton synkrousiakón schéseon (méthodos tromokratías) metaxý aftón ton anthrópon, ton koulákon, ton mikroastón me to néo proletariakó krátos».	Moumtzis hält die vom Marxismus aufgewungene soziale Kategorisierung für arbikürlich, da „ die Klassifizierung der Menschen nach den Vorgaben des wissenschaftlichen Sozialismus das Bild ihrer sozialen Stellung im gebelenen historischen Moment fotografiert ,einfriert und sie interpretierend in den Begriff der sozialen Klasse einschließt, und im Fall der Bourgeoisie, sondern und der Bourgeoisie ist die Kategorisierung nicht einfach taxonomischer Natur, zutiefst ideologischer und politischer Natur […] auch vertikale Konfliktbeziehungen (Methode des Terrorismus) zwischen diesen Menschen, den Kulaken, dem Kleinbürgertum und dem neuen proletarischen Staat .
Ο συγγραφέας υπογραμμίζει ότι η κόκκινη τρομοκρατία ήταν το φυσικό επακόλουθο του συνδυασμού των παραπάνω θεωρητικών απόψεων με το πολιτικό γεγονός της αντίστασης αυτών, που οι Μπολσεβίκοι προόριζαν για εξαφάνιση, αφού όπως είχε υποστηρίξει και ο επί δέκα έτη Κομισάριος Κούρσκι (1918-1928): «τα επαναστατικά δικαστήρια δεν έχουν καμία σχέση με αστικά δικαστήρια. Είναι δικαστήρια της δικτατορίας του προλεταριάτου και ενδιαφέρονται κυρίως να εξαλείψουν και όχι να δικάσουν».	Ο syngraféas ypogrammízei óti i kókkini tromokratía ítan to fysikó epakóloutho tou syndyasmoú ton parapáno theoritikón apópseon me to politikó gegonós tis antístasis aftón, pou oi Bolsevíkoi proórizan gia exafánisi, afoú ópos eíche ypostiríxei kai o epí déka éti Komisários Koúrski (1918-1928): «ta epanastatiká dikastíria den échoun kamía schési me astiká dikastíria. Eínai dikastíria tis diktatorías tou proletariátou kai endiaférontai kyríos na exaleípsoun kai óchi na dikásoun».	Der Autor betonte, dass der Rote Terror das natürliche Ergebnis der Verbindung der oben genannten theoretischen Ansichten mit der politischen Tatsache ihres Widerstands war, den die Bolschewiki beseitigen wollten, denn, wie Volkskommissar Kurski zehn Jahre lang (1918-1928) argumentiert hatte: „ Revolutionsgerichte haben nichts mit bürgerlichen Gerichten zu tun. Sie sind Gerichte der Diktatur des Proletariats und sind hauptsächlich an der Vernichtung und nicht an der Verurteilung interessiert. “
Έτσι, όπως, τονίζει ο Μουμτζής, η έκταση του φαινομένου στην δεκαετία του ’30 και η απαίτηση για αποτελεσματικότητα οδήγησε τους διώκτες στην τυποποίηση των τεχνικών της άσκησης βίας, στην τελειοποίηση των μεθόδων με στόχο την επίτευξη των πλάνων, που έθετε η πυραμίδα της Σοβιετικής εξουσίας.	Étsi, ópos, tonízei o Moumtzís, i éktasi tou fainoménou stin dekaetía tou ’30 kai i apaítisi gia apotelesmatikótita odígise tous dióktes stin typopoíisi ton technikón tis áskisis vías, stin teleiopoíisi ton methódon me stócho tin epítefxi ton plánon, pou éthete i pyramída tis Sovietikís exousías.	So führten, wie Moumtzis betont, das Ausmaß des Phänomens in den 1930er Jahren und die Forderung nach Effizienz dazu, dass die Perfolger die Techniken der Gewalt standardisiert und die Methoden perfektionierten, um die Ebene der Pyramide der sowjetischen Macht zu verwirklichen.
«Αυτό σε καμία περίπτωση δεν αλλοιώνει τον πολιτικό χαρακτήρα της εξουσίας, δεν τον υποβιβάζει σε απλή τεχνική. Η τελειοποίηση των τεχνικών, η τεχνογνωσία της	«Aftó se kamía perípstosi den alloiónei ton politikó charaktíra tis exousías, den ton ypoviázei se aplítechnikí. I teleiopoíisi ton technikón, i technognosía tis	Dies ändert in keiner Weise den politischen Charakter der Macht, es reduziert sie nicht auf eine einfache Technik. Die Perfektion der Techniken, das heißt das Know-how des

τρομοκρατίας δηλαδή, απορρέει από την απαίτηση της σταλινικής ηγεσίας για αποτελεσματικότητα. Η ορθολογικότητα στην άσκηση της, η μεθοδικότητα στην εκτέλεση της συνδυάζεται με το απρόβλεπτο, δηλαδή οι θύτες δεν γνωρίζουν, εάν στο επόμενο κύμα διώξεων θα είναι αυτοί τα θύματα. Το απρόβλεπτο φέρνει τον φόβο, μια σημαντική πτυχή της τρομοκρατίας, γιατί εάν η φυσική εξόντωση, η φυσική εξουδετέρωση αφορά αποκλειστικά αυτούς εναντίον των οποίων ασκείται, η απειλή της φυσικής εξόντωσης αφορά όλους τους υπόλοιπους και αυτό οδηγεί στην παράλυση στον φόβο. Η φυσική εξόντωση αυτή καθεαυτή και η απειλή της είναι δυο όψεις του ίδιου νομίσματος που ονομάζεται τρομοκρατία».	tromokratías diladí, aporréei apó tin apaítisi tis stalinikís igesías gia apotelesmatikótita. I orthologikótita stin áskisi tis, i methodikótita stin ektélesi tis syndyázetai me to apróvlepto, diladí oi thýtes den gnorízoun, eán sto epómeno kýma dióxeon tha eínai aftoí ta thýmata. Το apróvlepto férnei ton fóvo, mia simantikí ptychí tis tromokratías, giatí eán i fysikí exóntosi, i fysikí exoudetérosi aforá apokleistiká aftoús enantíon ton opoíon askeítai, i apeilí tis fysikís exóntosis aforá ólous tous ypóloipous kai aftó odigeí stin parálysi ston fóvo. I fysikí exóntosi aftí katheaftí kai i apeilí tis eínai dyo ópseis tou ídiou nomísmatos pou onomázetai tromokratía».	Terrorismus, entspringt dem Effizienzanspruch der stalinistischen Führung. Rationalität in der Ausübung, Methodik in der Ausführung sind mit Unvorhersehbarkeit verbunden, das heißt, die Täter wissen nicht, ob sie in der nächsten Verfolgungswelle Opfer werden. Unvorhersehbarkeit bringt Angst mit sich, ein wichtiger Aspekt des Terrorismus, denn während die physische Vernichtung, die physische Neutralisierung ausschließlich diejenigen betrifft, gegen die sie ausgeübt wird, betrifft die Drohung der physischen Vernichtung alle anderen, und dies führt zu einer Lähmung vor Angst . Die physische Vernichtung selbst und die Drohung damit sind zwei Seiten derselben Medaille namens Terrorismus .“
Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, όπως, θεωρεί ο συγγραφέας, ότι από πολύ νωρίς στο ιδεολογικό οπλοστάσιο των κομμουνιστών, είτε επρόκειτο για πολιτικούς, είτε για διανοούμενους, εμφανίστηκε ο όρος «αντίδραση», και ο χαρακτηρισμός «αντιδραστικός».	Den eínai tychaío, loipón, ópos, theoreí o syngraféas, óti apó polý norís sto ideologikó oplostásio ton kommounistón, eíte eprókeito gia politikoús, eíte gia dianooúmenous, emfanístike o óros «antídrasi», kai o charaktirismós «antidrastikós».	Es ist daher kein Zufall, so glaubt der Autor, dass der Begriff „ Reaktion “ und die Charakterisierung „ reaktionär “ schon sehr früh im ideologischen Arsenal der Kommunisten – seien sie nun Politiker oder Intellektuelle – auftauchten.
«Πολύ γρήγορα ως αντιδραστικοί θεωρήθηκαν και αυτοί που απλώς διαφωνούσαν με την πολιτική των κομμουνιστών. Έτσι, με την διασταλτική ερμηνεία και κυρίως με την διασταλτική εφαρμογή αυτής της έννοιας –που εισήχθη στην πολιτική από τον χώρο των Φυσικών επιστημών– πλάι στους αστούς και στους ιδιοκτήτες γης προστέθηκαν και απλοί άνθρωποι –μεροκαματιάρηδες– αυτοί που στην εκ των υστέρων αυτοκριτική που έκαναν οι κομμουνιστές για την εξόντωσή τους, τους αποκαλούσαν ‘‘φουκαράδες’’».	«Polý grígora os antidrastikoí theoríthikan kai aftoí pou aplós diafonoúsan me tin politikí ton kommounistón. Étsi, me tin diastaltikí ermineía kai kyríos me tin diastaltikí efarmogí aftís tis énnoias –pou eisíchthi stin politikí apó ton chóro ton Fysikón epistimón– plái stous astoús kai stous idioktítes gis prostéthikan kai aploí ánthropoi –merokamatiárides– aftoí pou stin ek ton ystéron aftokritikí pou ékanan oi kommounistés gia tin exóntosí tous, tous apokaloúsan ‘‘foukarádes’’».	„ Sehr schnell wurden auch diejenigen als Reaktionäre betrachtet, die einfach nicht mit der Politik der Kommunisten einverstanden waren. So wurden mit der expansiven Interpretation und vor allem mit der expansiven Anwendung dieses Begriffs – der aus dem Bereich der Naturwissenschaften in die Politik eingeführt wurde – neben den Bürgern und den Grundbesitzern auch die einfachen Leute – Tagelöhner – hinzugezählt, die in der späteren Selbstkritik der Kommunisten an ihrer Vernichtung als ‚arme Leute‘ bezeichnet wurden .“
Το πρώτο κεφάλαιο κλείνει με δύο μικρές υποενότητες που τιτλοφορούνται αντίστοιχα: Οι Πλάστες της κοινωνίας και Η πολιτική στράτευση και η θεολογική της διάσταση.	Το próto kefálaio kleínei me dýo mikrés ypoenótites pou titloforoúntai antístoicha: Oi Plástes tis koinonías kai I politikí strátefsi kai i theologikí tis diástasi.	Das erste Kapitel schließt mit zwei kleinen Unterabschnitten mit den Titeln „ Die Macher der Gesellschaft“ und „Politische Mobilisierung und ihre theologische Dimension“ .
Το δεύτερο κεφάλαιο τιτλοφορείται, Το κρίσιμο 1943-44: Διεθνείς εξελίξεις και εσωτερικά μέτωπα, αφού, σύμφωνα με τον συγγραφέα, το 1943 ήταν η κρισιμότερη χρονιά του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς όλες οι σημαντικές αποφάσεις ελήφθησαν αυτή τη χρονιά και υλοποιήθηκαν είτε το ίδιο έτος είτε το 1944.	Το déftero kefálaio titloforeítai, Το krísimo 1943-44: Diethneís exelíxeis kai esoteriká métopa, afoú, sýmfona me ton syngraféa, to 1943 ítan i krisimóteri chroniá tou V΄ Pankosmíou Polémou, kathós óles oi simantikés apofáseis elífthisan aftí ti chroniá kai ylopoiíthikan eíte to ídio étos eíte to 1944.	Das zweite Kapitel trägt den Titel „ Das kritische Jahr 1943–44: Internationale Entwicklungen und Heimatfronten“ , da 1943 laut dem Autor das kritischste Jahr des Zweiten Weltkriegs war, da alle wichtigen Entscheidungen in diesem Jahr getroffen und entweder im selben Jahr oder 1944 umgesetzt wurden.
«Στα πεδία των μαχών η ήττα των ναζί στο Στάλινγκραντ, η απόβαση των Συμμάχων στη Σικελία, η αδυναμία των Γερμανών να νικήσουν τα σοβιετικά τανκς στο Κουρσκ ήταν μερικά από τα γεγονότα που ουσιαστικά καθόρισαν τους νικητές του πολέμου. Άγνωστο αλλά πολύ σημαντικό, ο χρόνος λήξης του. Στο διπλωματικό τομέα το 1943 χαρακτηρίζεται από συνεχείς επαφές των συμμάχων σε όλα τα επίπεδα με αποκορύφωμα τη συνάντηση των τριών στην Τεχεράνη στα τέλη Νοεμβρίου 1943».	«Sta pedía ton machón i ítta ton nazí sto Stálin'nkrant, i apóvasi ton Symmáchon sti Sikelía, i adynamía ton Germanón na nikísoun ta sovietiká tan'ks sto Koursk ítan meriká apó ta gegonóta pou ousiastiká kathórisan tous nikités tou polémou. Ágnosto allá polý simantikó, o chrónos líxis tou. Sto diplomatikó toméa to 1943 charaktirízetai apó synecheís epafés ton symmáchon se óla ta epípeda me apokorýfoma ti synántisi ton trión stin Techeráni sta téli Noemvríou 1943».	„ Auf den Schlachtfeldern waren die Niederlage der Nazis bei Stalingrad, die Landung der Alliierten auf Sizilien und die Unfähigkeit der Deutschen, die sowjetischen Panzer bei Kursk zu besiegen, einige der Ereignisse, die im Wesentlichen über den Sieg des Krieges entschieden. Unbekannt, aber sehr wichtig ist der Zeitpunkt seines Endes. Auf diplomatischem Gebiet ist das Jahr 1943 durch kontinuierliche Kontakte zwischen den Alliierten auf allen Ebenen gekennzeichnet, die in dem Treffen der drei in Teheran Ende November 1943 gipfelten. “
Στην υποενότητα με τον τίτλο Ελλάδα 1943, ο συγγρα-φέας εξ αρχής τονίζει ότι το ζητούμενο στην ιστορική έρευνα δεν είναι η εισαγωγή στην υπό εξέτασιν περίοδο των γνώσεων, των προκαταλήψεων, των	Stin ypoenótita me ton títlo Elláda 1943, o syngra-féas ex archís tonízei óti to zitoúmeno stin istorikí érevna den eínai i eisagogí stin ypó exétasin período ton gnóseon, ton prokatalípseon, ton	Im Unterkapitel „ Griechenland 1943“ betont der Autor gleich zu Beginn, dass es nicht das Ziel der historischen Forschung sei, das Wissen, die Vorurteile und die kulturellen Elemente des Historikers in die untersuchte

πολιτισμικών στοιχείων του ιστορικού ερευνητή, αλλά το τί γνώριζαν, ποιο ήταν το επίπεδο συνείδησης και πώς αυτό διαμορφωνόταν στους πρωταγωνιστές. «Το να την προσεγγίζουμε εμφυτεύοντας στους ανθρώπους τα γνωστικά εργαλεία, την κατακτημένη γνώση και τις ιδεολογικές αναφορές του σήμερα θα μας οδηγήσει σίγουρα σε λάθος συμπεράσματα».	politismikón stoicheíon tou istorikoú erevnití, allá to tí gnórizan, poio ítan to epípedo syneídisis kai pós aftó diamorfonótan stous protagonistés. «To na tin prosengízoume emfytévontas stous anthrópous ta gnostiká ergaleía, tin kataktiméni gnósi kai tis ideologikés anaforés tou símera tha mas odigísei sígoura se láthos symperásmata».	Zeit einzubringen, sondern sein Wissen, seinen Bewusstseinszustand und seine Prägung bei den Protagonisten. „ Wenn wir uns der Sache nähern, indem wir den Menschen die kognitiven Werkzeuge, das erworbene Wissen und die ideologischen Bezüge von heute einpflanzen, werden wir mit Sicherheit zu falschen Schlussfolgerungen gelangen .“
Στην συνέχεια ασχολείται με τις διαδικασίες και τις αποφάσεις που οδήγησαν στην μετατροπή των διασκορπισμένων αντάρτικων δυνάμεων, που είχαν την νοοτροπία του «κατσαπλιάδικου», σε συγκροτημένα και πειθαρχημένα στρατιωτικά τμήματα με ιεραρχία υπό την άμεση καθοδήγηση του γενικού στρατηγείου ΕΛΑΣ. Την απόφαση αυτή ενέκρινε το Πολιτικό Γραφείο του ΚΚΕ και στις 16 Ιουνίου 1943 υιοθετήθηκε από την Κεντρική Επιτροπή του ΕΛΑΣ, ενώ τον ίδιο μήνα, διόλου τυχαία, το ΚΚΕ προσχωρεί στο αντιμοναρχικό πρωτόκολλο, με επιστολή του Σιάντου στον Σοφούλη.	Stin synécheia ascholeítai me tis diadikasíes kai tis apofáseis pou odígisan stin metatropí ton diaskorpisménon antártikon dynámeon, pou eíchan tin nootropía tou «katsapliádikou», se synkrotiména kai peitharchiména stratiotiká tmímata me ierarchía ypó tin ámesi kathodígisi tou genikoú stratigeíou ELAS. Tin apófasi aftí enékrine to Politikó Grafeío tou KKE kai stis 16 Iouníou 1943 yiothetíthike apó tin Kentrikí Epitropí tou ELAS, enó ton ídio mína, diólou tychaía, to KKE proschoreí sto antimonarchikó protókollo, me epistolí tou Siántou ston Sofoúli.	Anschließend werden die Verfahren und Entscheidungen behandelt, die zur Umwandlung der verstreuten Guerillakräfte, die die Mentalität der „Katsaplia“ hatten, in organisierte und disziplinierte Militäreinheiten mit einer Hierarchie unter der direkten Leitung des ELAS-Hauptquartiers führten. Dieser Beschluss wurde vom Politbüro der KKE gebilligt und am 16. Juni 1943 vom Zentralkomitee der ELAS angenommen, während sich die KKE im selben Monat nicht zufällig mit einem Brief von Siantos an Sofoulis dem antimonarchischen Protokoll anschloss.
Όπως παρατηρεί ο συγγραφέας, «έχει προηγηθεί η ‘‘προσχώρηση του Στέφανου Σαράφη στον ΕΛΑΣ, που έθεσε το πράσινο φως για την ένταξη σ’ αυτόν και άλλων αξιωματικών κυρίως από τον χώρο των αποτάκτων του 1935’’», ενώ «όπως παραδέχεται και ο Χατζής (γεν. γραμμ. του ΕΑΜ) η μετατροπή του ΕΛΑΣ από αντάρτικο σε τακτικό στρατό δεν δικαιολογείται ούτε από τον αριθμό των ενόπλων (κατά Χατζή περίπου 20.000) ούτε από την ποιότητα και την ποσότητα του οπλισμού, αλλά, κυρίως, ούτε από την φύση του αγώνα που έπρεπε να δώσει».	Ópos paratireí o syngraféas, «échei proigitheí i ‘‘proschórisi tou Stéfanou Saráfi ston ELAS, pou éthese to prásino fos gia tin éntaxi s’ aftón kai állon axiomatikón kyríos apó ton chóro ton apotákton tou 1935’’», enó «ópos paradéchetai kai o Chatzís (gen. gramm. tou EAM) i metatropí tou ELAS apó antártiko se taktikó strató den dikaiologeítai oúte apó ton arithmó ton enóplon (katá Chatzí perípou 20.000) oúte apó tin poiótita kai tin posótita tou oplismoú, allá, kyríos, oúte apó tin fýsi tou agóna pou éprepe na dósei».	Wie der Autor bemerkt, „ging dem die Aufnahme von Stefanos Sarafis in die ELAS voraus, die grünes Licht für die Integration anderer Offiziere, hauptsächlich aus den Reihen der Überläufer von 1935, gab“ , während „ wie Hatzis (der General der EAM) zugibt, die Umwandlung der ELAS von einer Guerilla in eine reguläre Armee weder durch die Zahl der bewaffneten Männer (laut Hatzis etwa 20.000) noch durch die Qualität und Quantität der Bewaffnung und vor allem nicht durch die Art des Kampfes gerechtfertigt ist, den sie führen musste “.
Ο Σάκης Μουμτζής, λοιπόν, την καταγράφει ως πολιτική απόφαση, που ελήφθη από συγκεκριμένα κομματικά στελέχη του ΚΚΕ, για να δοθεί στο ΕΑΜ η πολιτική και στρατιωτική στήριξη ενός στρατού οργανωμένου σύμφωνα με πρότυπα ενός τακτικού στρατού με κύρος στις πλατύτερες μάζες, αλλά και ενός στρατού που θα μπορούσε να γίνει πόλος έλξης για αξιωματικούς του ελληνικού στρατού.	O Sákis Moumtzís, loipón, tin katagráfei os politikí apófasi, pou elífthi apó synkekriména kommatiká steléchi tou KKE, gia na dotheí sto EAM i politikí kai stratiotikí stírixi enós stratoú organoménou sýmfona me prótypa enós taktikoú stratoú me kýros stis platýteres mázes, allá kai enós stratoú pou tha boroúse na gínei pólos élxis gia axiomatikoús tou ellinikoú stratoú.	Sakis Moumtzis bezeichnet es daher als eine politische Entscheidung bestimmter Parteikader der KKE, der EAM die politische und militärische Unterstützung einer Armee zu gewähren, die nach den Maßstäben einer regulären Armee organisiert ist und bei den breitesten Massen Ansehen genießt, aber auch einer Armee, die zu einem Anziehungspunkt für Offiziere der griechischen Armee werden könnte.
«Αυτή λοιπόν η στρατιωτικοπολιτική διαδικασία, που ξεκίνησε τον Μάιο του 1943 και ολοκληρώθηκε ουσιαστικά τον Αύγουστο του ιδίου έτους έτρεχε παράλληλα και με τις διαπραγματεύσεις μεταξύ ΕΛΑΣ και βρετανικού στρατιωτικού αρχηγείου για την σύσταση του αρχηγείου των ανταρτικών δυνάμεων που κατέληξαν σε συμφωνία στις 15/7/1943. Τότε υπογράφηκε συμφωνητικό μεταξύ ΕΑΜ-ΕΛΑΣ και συμμαχικού στρατηγείου Μέσης Ανατολής».	«Aftí loipón i stratiotikopolitikí diadikasía, pou xekínise ton Máio tou 1943 kai olokliróthike ousiastiká ton Ávgousto tou idíou étous étreche parállila kai me tis diapragmatéfseis metaxý ELAS kai vretanikoú stratiotikoú archigeíou gia tin sýstasi tou archigeíou ton antartikón dynámeon pou katélixan se symfonía stis 15/7/1943. Tóte ypográfike symfonitikó metaxý EAM-ELAS kai symmachikoú stratigeíou Mésis Anatolís».	„ Dieser militärpolitische Prozess, der im Mai 1943 begann und im August desselben Jahres im Wesentlichen abgeschlossen war, verlief parallel zu den Verhandlungen zwischen der ELAS und dem britischen Militärhauptquartier zur Einrichtung des Hauptquartiers der Guerillakräfte, die am 15.7.1943 zu einer Einigung führten. Damals wurde ein Abkommen zwischen der EAM-ELAS und dem alliierten Hauptquartier im Nahen Osten unterzeichnet .“
Στις 9 Σεπτεμβρίου 1943 η Ιταλία συνθηκολογεί και ο ΕΛΑΣ, που έχει μετατραπεί σε τακτικό στρατό, κατάσχει ή αγοράζει κατόπιν συμφωνίας με τον στρατηγό Ινφάντι τον κύριο όγκο του οπλισμού της μεραρχίας Πινερόλε. Ο αφοπλισμός της ιταλικής μεραρχίας ολοκληρώνεται την 13 Οκτωβρίου 1943 και τρεις ημέρες αργότερα ξεσπούν συγκρούσεις μεταξύ του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ. Ο ΕΛΑΣ	Stis 9 Septemvríou 1943 i Italía synthikologeí kai o ELAS, pou échei metatrapeí se taktikó strató, katáschei í agorázei katópin symfonías me ton stratigó Infánti ton kýrio ónko tou oplismoú tis merarchías Pineróle. O afoplismós tis italikís merarchías oloklirónetai tin 13 Oktovríou 1943 kai treis iméres argótera xespoún synkroúseis metaxý tou ELAS kai tou EDES. O ELAS	Am 9. September 1943 kapitulierte Italien und die ELAS, die in eine reguläre Armee umgewandelt worden war, beschlagnahmte oder kaufte nach einer Vereinbarung mit General Infanti den Großteil der Bewaffnung der Division Pinerole. Die Entwaffnung der italienischen Division wurde am 13. Oktober 1943 abgeschlossen und drei Tage später kam es zu Zusammenstößen zwischen ELAS und EDES. Die ELAS rüstete sich auch mit der

εξοπλίζεται, επίσης, με τον οπλισμό του συντάγματος ιππικού της μεραρχίας ΑΟΣΤΑ και των φρουρών των θεσσαλικών πόλεων, ενώ ο ιταλικός οπλισμός, που περνάει στα χέρια του στην υπόλοιπη Ελλάδα παρ' ότι υπολείπεται, σαφώς, είναι αρκετός για να αλλάξουν οι συσχετισμοί δύναμης μεταξύ ΕΛΑΣ και εθνικιστών, κυρίως, στην Πελοπόννησο.	exoplízetai, epísis, me ton oplismó tou syntágmatos ippikoú tis merarchías AOSTA kai ton frourón ton thessalikón póleon, enó o italikós oplismós, pou pernáei sta chéria tou stin ypóloipi Elláda par' óti ypoleípetai, safós, eínai arketós gia na alláxoun oi syschetismoí dýnamis metaxý ELAS kai ethnikistón, kyríos, stin Pelopónniso.	Bewaffnung des Kavallerieregiments der Division AOSTA und der Wachen der thessalischen Städte aus, während die italienische Bewaffnung, die im Rest Griechenlands in ihre Hände gelangte, zwar eindeutig unzureichend war, aber ausreichte, um das Kräfteverhältnis zwischen der ELAS und den Nationalisten, vor allem auf dem Peloponnes, zu verändern.
«Το ΚΚΕ πλέον αισθάνεται πανίσχυρο στο εσωτερικό μέτωπο και αποκτά την αίσθηση ότι μπορεί να κυριαρχήσει σ' αυτό».	«Το KKE pléon aisthánetai paníschyro sto esoterikó métopo kai apoktá tin aísthisi óti boreí na kyriarchísei s' aftó».	„ Die KKE fühlt sich nun an der Innenfront allmächtig und gewinnt das Gefühl, sie beherrschen zu können ."
Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει ακόμη τις υποενότητες που τιτλοφορούνται Η είδηση και η ταχύτητα κυκλοφορίας της, Στρατός: ο ρόλος του το 1943-44, Απότακτοι, Οι Αποτάκτοι και τα Τάγματα Ασφαλείας, Κίνημα 1935-Δεκεμβριανά 1944: από διαφορετικές αφετηρίες στην ίδια κατάληξη, Τα κινήματα του 1943 στη Μέση Ανατολή, και Το ΚΚΕ και τα γεγονότα στην Μέση Ανατολή.	Το kefálaio aftó perilamvánei akómi tis ypoenótites pou titloforoúntai I eídisi kai i tachýtita kykloforías tis, Stratós: o rólos tou to 1943-44, Apótaktoi, Oi Apotáktoi kai ta Tágmata Asfaleías, Kínima 1935-Dekemvrianá 1944: apó diaforetikés afetiríes stin ídia katálixi, Ta kinímata tou 1943 sti Mési Anatolí, kai To KKE kai ta gegonóta stin Mési Anatolí.	Dieses Kapitel enthält außerdem die Unterabschnitte „ Die Nachrichten und ihre Verbreitungsgeschwindigkeit" , „Die Armee: ihre Rolle 1943–44" , „Abteilungen" , „Die Abteilungen und die Sicherheitsbataillone" , „Bewegung 1935–Dezember 1944: von verschiedenen Ausgangspunkten zum selben Ziel" , „ Die Bewegungen des Jahres 1943 im Nahen Osten" und „Die KKE und die Ereignisse im Nahen Osten" .
Στο τρίτο κεφάλαιο με τον τίτλο Η Οικονομική Κατάσταση κατά την Κατοχή, ο συγγραφέας εντοπίζει ως τα κυρίαρχα οικονομικά φαινόμενα της κατοχής, την λειτουργία της μαύρης αγοράς χωρισμένης σε δύο φάσεις και με διαφορετικούς λόγους δημιουργίας η καθεμία και τον υπερπληθωρισμό.	Sto tríto kefálaio me ton títlo I Oikonomikí Katástasi katá tin Katochí, o syngraféas entopízei os ta kyríarcha oikonomiká fainómena tis katochís, tin leitourgía tis mávris agorás chorisménis se dýo fáseis kai me diaforetikoús lógous dimiourgías i kathemía kai ton yperplithorismó.	Im dritten Kapitel mit dem Titel „Die wirtschaftliche Lage während der Besatzungszeit" identifiziert der Autor als die vorherrschenden wirtschaftlichen Phänomene der Besatzungszeit die Funktionsweise des Schwarzmarkts, der in zwei Phasen mit jeweils unterschiedlichen Entstehungsgründen unterteilt war, und die Hyperinflation.
«Ο τρόπος με τον οποίο έγινε η προσέγγιση της μαύρης αγοράς και, ακολούθως, ο ηθικός στιγματισμός του ''μαυραγορίτη'', τελικά συσκότισε τη διερεύνηση των λειτουργιών της και οδήγησαν τους ιστορικούς στο εύληπτο σχήμα: μαυραγορίτης=συνεργάτης των δυνάμεων κατοχής και άρα, εχθρός των δυνάμεων της αντίστασης και άρα, ασήμαντη μειοψηφία ηθικά στιγματισμένη. Όμως, όλες οι έρευνες έδειξαν και δείχνουν ότι η μαύρη αγορά και μεγάλη έκταση είχε ως οικονομική λειτουργία και πολλοί, εκατοντάδες χιλιάδες ενεπλάκησαν σ' αυτήν, τόσο στην πόλη όσο και στην ύπαιθρο».	«Ο trópos me ton opoío égine i proséngisi tis mávris agorás kai, akoloúthos, o ithikós stigmatismós tou ''mavragoríti'', teliká syskótise ti dierévnisi ton leitourgión tis kai odígisan tous istorikoús sto évlipto schíma: mavragorítis=synergátis ton dynámeon katochís kai ára, echthrós ton dynámeon tis antístasis kai ára, asímanti meiopsifía ithiká stigmatisméni. Ómos, óles oi érevnes édeixan kai deíchnoun óti i mávri agorá kai megáli éktasi eíche os oikonomikí leitourgía kai polloí, ekatontádes chiliádes eneplákisan s' aftín, tóso stin póli óso kai stin ýpaithro».	„ Die Art und Weise, wie man mit dem Schwarzmarkt umging und die daraus resultierende moralische Stigmatisierung des ‚Schwarzmarkthändlers' erschwerte letztlich die Untersuchung seiner Funktionen und führte Historiker zu dem verständlichen Schema: Schwarzmarkthändler = Kollaborateur der Besatzungstruppen und daher Feind der Widerstandskräfte und daher eine unbedeutende, moralisch stigmatisierte Minderheit. Alle Untersuchungen zeigten und zeigen jedoch weiterhin, dass der Schwarzmarkt eine große wirtschaftliche Funktion hatte und viele, Hunderttausende, sowohl in der Stadt als auch auf dem Land daran beteiligt waren ."
Το σύντομο αυτό κεφάλαιο κλείνει με τις υποενότητες Η Μαύρη Αγορά, και Οι Πλουτίσαντες επί Κατοχής.	Το sýntomo aftó kefálaio kleínei me tis ypoenótites I Mávri Agorá, kai Oi Ploutísantes epí Katochís.	Dieses kurze Kapitel schließt mit den Unterabschnitten „Der Schwarzmarkt" und „Diejenigen, die während der Besatzung reich wurden" .
Στο τέταρτο κεφάλαιο με τον τίτλο Η Απελευθέρωση της Αθήνας-Οκτώβριος 1944, ο συγγραφέας αναφέρεται στα γεγονότα, που ακολούθησαν μετά την αποχώρηση των γερμανικών στρατευμάτων από την πόλη στις 12 Οκτωβρίου 1944 και στο καθεστώς, που επικράτησε και είχε συμφωνηθεί στην Γκαζέρτα στις 26 Σεπτεμβρίου 1944. Βασικότερο και καθοριστικότερο σημείο αυτής της συμφωνίας ανάμεσα στους Βρετανούς και της ελληνικής κυβέρνησης και των αντιστασιακών οργανώσεων του ΕΑΜ, του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ υπήρξε η απαγόρευση εισόδου των στρατευμάτων του ΕΛΑΣ στην πόλη των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης. Περιγράφονται στην συνέχεια τα γεγονότα της 15ης Οκτωβρίου και οι μετέπειτα καθημερινές συγκρούσεις στο κέντρο και τις συνοικίες μεταξύ κομμουνιστών και εθνικιστών, άλλοτε ένοπλες, άλλοτε με την	Sto tétarto kefálaio me ton títlo I Apelefthérosi tis Athínas-Októvrios 1944, o syngraféas anaféretai sta gegonóta, pou akoloúthisan metá tin apochórisi ton germanikón stratevmáton apó tin póli stis 12 Oktovríou 1944 kai sto kathestós, pou epikrátise kai eíche symfonitheí stin Nkazérta stis 26 Septemvríou 1944. Vasikótero kai kathoristikótero simeío aftís tis symfonías anámesa stous Vretanoús kai tis ellinikís kyvérnisis kai ton antistasiakón organóseon tou EAM, tou ELAS kai tou EDES ypírxe i apagórefsi eisódou ton stratevmáton tou ELAS stin póli ton Athinón kai tis Thessaloníkis. Perigráfontai stin synécheia ta gegonóta tis 15is Oktovríou kai oi metépeita kathimerinés synkroúseis sto kéntro kai tis synoikíes metaxý kommounistón kai ethnikistón, állote énoples, állote me tin	Im vierten Kapitel mit dem Titel Die Befreiung Athens – Oktober 1944 geht der Autor auf die Ereignisse nach dem Abzug der deutschen Truppen aus der Stadt am 12. Oktober 1944 ein und auf das damals herrschende Regime, das am 26. September 1944 in der Gazerta vereinbart worden war. Der grundlegendste und entscheidende Punkt dieser Vereinbarung zwischen der britischen und der griechischen Regierung sowie den Widerstandsorganisationen EAM, ELAS und EDES war das Einreiseverbot für ELAS-Truppen in die Städte Athen und Thessaloniki. Im Folgenden werden die Ereignisse vom 15. Oktober und die darauf folgenden täglichen Zusammenstöße zwischen Kommunisten und Nationalisten im Zentrum und den Stadtvierteln beschrieben , die manchmal bewaffnet, manchmal in Form von

μορφή προπηλακισμών, συλλήψεων ή κακοποιήσεων.

Το κεφάλαιο κλείνει με δύο υποενότητες με τους τίτλους Η δύναμη του ΕΑΜ κατά την απελευθέρωση και Τα δυο καθοριστικά γεγονότα του Νοεμβρίου του 1944.

Η εκκένωσις των κομματικών γραφείων της οδού Κοραή
Η εκκένωσις των κομματικών γραφείων της οδού Κοραή

Στο πέμπτο και πιο εκτενές κεφάλαιο με τίτλο Δεκεμβριανά, ο συγγραφέας με επιμονή επιχειρηματολογεί υπέρ της αποσύνδεσης της μάχης των Αθηνών από τους πυροβολισμούς της 3ης Δεκεμβρίου. «Όλα τα σχέδια εκπονήθηκαν την 1η και 2η Δεκεμβρίου. Για δε την 4η Δεκεμβρίου 1944 προβλεπόταν πολιτική απεργία, όπως ακριβώς είχε προγραμματιστεί από την Κεντρική Επιτροπή του ΕΑΜ. Η διαμόρφωση νέων πολιτικών ισορροπιών που θα αποκαθιστούσαν τον ρυθμιστικό και πρωταγωνιστικό ρόλο του ΚΚΕ θα γινόταν είτε στις 3/12/1944 με την κατάλυση της πολιτικής τάξης που θέσπισε το σύμφωνο του Λιβάνου είτε με τα όπλα».

Ο Σάκης Μουμτζής, πριν προχωρήσει στην ανάπτυξη του κεφαλαίου των Δεκεμβριανών, κάνει μια συνοπτική αλλά απαραίτητη κατά την γνώμη του αναφορά στο κυρίαρχο θέμα της αποστράτευσης των ένοπλων αντάρτικων ομάδων.

Ακολουθεί η υποενότητα με τον τίτλο Η Κατάληψη της εξουσίας του ΚΚΕ κατά την Δεκεμβριανή σύγκρουση για να φθάσουμε στην επόμενη με τον τίτλο Δεκέμβριος 1944.

Εδώ περιγράφονται με εκτενή τρόπο τα γεγονότα της 3ης Δεκέμβρη, το σχέδιο που εκπονείται λίγες ημέρες πριν από το 1ο Σώμα Στρατού του ΕΛΑΣ, σχέδιο που θεωρούσε δεδομένη την επίθεση που θα δεχθούν οι δυνάμεις του από τις κυβερνητικές και σε απάντηση της οποίας θα τεθεί αυτό σε εφαρμογή, αλλά και οι λόγοι της αποτυχίας του ΕΛΑΣ να επιτύχει τους στόχους του στο διάστημα 9, 10, 11 Δεκεμβρίου, αποτυχία που καθόρισε και την έκβαση των Δεκεμβριανών.

Στην επόμενη υποενότητα με τον τίτλο Η Αφήγηση του Νικηφόρου, ο συγγραφέας παραθέτει την αναφορά του Νικηφόρου (Δημητρίου) στην αιχμαλωσία του 2ου Συντάγματος του ΕΛΑΣ του οποίου ήταν καπετάνιος. Ο συγγραφέας συνεχίζει με τις Επιθέσεις του ΕΛΑΣ στα Αστυνομικά Τμήματα, με τις οποίες εκτιμά ότι ο ΕΛΑΣ άπλωσε και μάλιστα με λιγοστές δυνάμεις τον έλεγχο και την εξουσία του σχεδόν σε όλη την Αθήνα, για να ακολουθήσουν οι υποενότητες με τους τίτλους Το πολεμικό τοπίο μετά τις 20 Δεκεμβρίου 1944-σχόλιο, η «Πτώση» της Καισαριανής, Ο ρόλος των ελληνικών κυβερνητικών δυνάμεων στα Δεκεμβριανά, Η σύσκεψη στο Υπουργείο Εξωτερικών στις 26 και 27 Δεκεμβρίου και οι προτάσεις-όροι του Σιάντου για ανακωχή.

morfí propilakismón, syllípseon í kakopoiíseon.

Το kefálaio kleínei me dýo ypoenótites me tous títlous I dýnami tou EAM katá tin apelefthérosi kai Ta dyo kathoristiká gegonóta tou Noemvríou tou 1944.

I ekkénosis ton kommatikón grafeíon tis odoú Koraí
I ekkénosis ton kommatikón grafeíon tis odoú Koraí

Sto pémpto kai pio ektenés kefálaio me títlo Dekemvrianá, o syngraféas me epimoní epicheirimatologeí ypér tis aposýndesis tis máchis ton Athinón apó tous pyrovolismoús tis 3is Dekemvríou. «Óla ta schédia ekponíthikan tin 1i kai 2i Dekemvríou. Gia de tin 4i Dekemvríou 1944 provlepótan politikí apergía, ópos akrivós eíche programmatisteí apó tin Kentrikí Epitropí tou EAM. I diamórfosi néon politikón isorropión pou tha apokathistoúsan ton rythmistikó kai protagonistikó rólo tou KKE tha ginótan eíte stis 3/12/1944 me tin katálysi tis politikís táxis pou théspise to sýmfono tou Livánou eíte me ta ópla».

O Sákis Moumtzís, prin prochorísei stin anáptyxi tou kefalaíou ton Dekemvrianón, kánei mia synoptikí allá aparaítiti katá tin gnómi tou anaforá sto kyríarcho théma tis apostrátefsis ton énoplon antártikon omádon.

Akoloutheí i ypoenótita me ton títlo I Katálipsi tis exousías tou KKE katá tin Dekemvrianí sýnkrousi gia na fthásoume stin epómeni me ton títlo Dekémvrios 1944.

Edó perigráfontai me ektení trópo ta gegonóta tis 3is Dekémvri, to schédio pou ekponeítai líges iméres prin apó to 1o Sóma Stratoú tou ELAS, schédio pou theoroúse dedoméni tin epíthesi pou tha dechthoún oi dynámeis tou apó tis kyvernitikés kai se apántisi tis opoías tha tetheí aftó se efarmogí, allá kai oi lógoi tis apotychías tou ELAS na epitýchei tous stóchous tou sto diástima 9, 10, 11 Dekemvríou, apotychía pou kathórise kai tin ékvasi ton Dekemvrianón.

Stin epómeni ypoenótita me ton títlo I Afígisi tou Nikifórou, o syngraféas parathétei tin anaforá tou Nikifórou (Dimitríou) stin aichmalosía tou 2ou Syntágmatos tou ELAS tou opoíou ítan kapetánios. O syngraféas synechízei me tis Epithéseis tou ELAS sta Astynomiká Tmímata, me tis opoíes ektimá óti o ELAS áplose kai málista me ligostés dynámeis ton élencho kai tin exousía tou schedón se óli tin Athína, gia na akolouthísoun oi ypoenótites me tous títlous To polemikó topío metá tis 20 Dekemvríou 1944-schólio, i «Ptósi» tis Kaisarianís, O rólos ton ellinikón kyvernitikón dynámeon sta Dekemvrianá, I sýskepsi sto Ypourgeío Exoterikón stis 26 kai 27 Dekemvríou kai oi protáseis-óroi tou Siántou gia anakochí.

Übergriffen, Verhaftungen oder Misshandlungen ausgetragen wurden.

Das Kapitel schließt mit zwei Unterabschnitten mit den Titeln „ Die Macht der EAM während der Befreiung“ und „Die zwei entscheidenden Ereignisse im November 1944“ .

Die Evakuierung der Parteibüros in der Korai-Straße
Die Evakuierung der Parteibüros in der Korai-Straße

Im fünften und umfangreichsten Kapitel mit dem Titel „Dezember “ plädiert der Autor beharrlich dafür, die Schlacht um Athen von den Schießereien vom 3. Dezember zu trennen. „ Alle Pläne wurden am 1. und 2. Dezember ausgearbeitet . Für den 4. Dezember 1944 war ein politischer Streik geplant , genau wie vom Zentralkomitee der EAM geplant. Die Bildung eines neuen politischen Gleichgewichts, das die regulierende und führende Rolle der KKE wiederherstellen würde, sollte entweder am 3. Dezember 1944 mit der Auflösung der durch den Libanon-Pakt geschaffenen politischen Ordnung oder mit Waffengewalt erfolgen .“

Bevor Sakis Moumtzis mit der Ausarbeitung des Kapitels über die Dekabristen fortfährt, geht er kurz, aber seiner Meinung nach notwendig, auf das vorherrschende Thema der Demobilisierung bewaffneter Guerillagruppen ein.

Es folgt der Unterabschnitt „ Die Machtergreifung der KKE während des Dezemberkonflikts“ , bevor wir zum nächsten mit dem Titel „Dezember 1944“ gelangen .

Hier werden die Ereignisse vom 3. Dezember im Detail beschrieben , der wenige Tage zuvor vom 1. Armeekorps der ELAS ausgearbeitete Plan, der von einem Angriff der Regierungstruppen auf ihre Streitkräfte ausging und als Reaktion darauf in die Tat umgesetzt werden sollte, sowie die Gründe für das Versagen der ELAS beim Erreichen ihrer Ziele am 9., 10. und 11. Dezember, ein Versagen, das auch den Ausgang der Dezemberkämpfer bestimmte.

Im nächsten Unterabschnitt mit dem Titel „ Die Erzählung des Nikiforos “ zitiert der Autor den Bericht des Nikiforos (Demetrios) über die Gefangenschaft des 2. ELAS- Regiments, dessen Hauptmann er war. Der Autor fährt mit den ELAS-Angriffen auf Polizeistationen fort und schätzt, dass die ELAS ihre Kontrolle und Autorität, selbst mit geringen Truppenstärken, auf fast ganz Athen ausdehnte. Es folgen die Unterabschnitte mit den Titeln „ Die Kriegslandschaft nach dem 20. Dezember 1944 – Kommentar“ , „Der „Fall“ von Kaisariani“ , „Die Rolle der griechischen Regierungstruppen im Dezemberaufstand“ , „Das Treffen im Außenministerium am 26. und 27. Dezember“ und „Siantos‘ Vorschläge – Bedingungen für einen Waffenstillstand“ .

Στην επόμενη υποενότητα του πέμπτου κεφαλαίου με τον τίτλο Ήταν αυθόρμητη η εξέγερση των Δεκεμβριανών; ο συγγραφέας κατηγορηματικά στέκεται αρνητικά στο ερώτημα αυτό αφού θεωρεί ότι ο μηχανισμός δράσης ενός σταλινικού κόμματος δεν αφήνει σε καμία περίπτωση περιθώρια για αυθορμητισμούς και μάλιστα μαζικής έκτασης. «Αυτό το σύστημα αυτός ο μηχανισμός ήταν το κύριο χαρακτηριστικό των σταλινικών κομμάτων σ' όλο τον κόσμο. Υπάρχει μια τάση να αποδοθούν οι ακρότητες της ΟΠΛΑ και της πολιτοφυλακής και όχι μόνο –γιατί και η σπουδάζουσα του ΚΚΕ έλαβε μέρος σε εκτελέσεις– σε αυθόρμητη δράση και ανεξέλεγχτες συμπεριφορές οργανωμένων μικροομάδων ή και τυχοδιωκτικών λούμπεν στοιχείων, που είχαν εισχωρήσει στις γραμμές των οργανώσεων του ΚΚΕ. Αυτή η τάση αν δεν είναι απολογητική γι' αυτές τις συμπεριφορές σίγουρα δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Όλη η Δεκεμβριανή σύρραξη οργανώθηκε και εκτελέστηκε με κεντρικό σχεδιασμό και καθοδήγηση».

Στην ακόλουθη υποενότητα, με τον τίτλο Η ΟΠΛΑ και η πολιτοφυλακή, η ομηρία και οι εκτελέσεις, ο συγγραφέας αρχικά κάνει την παρατήρηση ότι η ομηρία, οι εκτελέσεις της ΟΠΛΑ και της πολιτοφυλακής κατά την διάρκεια των Δεκεμβριανών, ο οργανωμένος και μαζικός χαρακτήρας τους ήταν αφ' ενός πρωτόγνωρος για τους κατοίκους της πόλης των Αθηνών και αφ' ετέρου εντελώς ξένες με την μέση πολιτική συνείδηση και κουλτούρα.

«Στην περίοδο της ΕΑΜοκρατίας από το φθινόπωρο του 1943 ως και την απελευθέρωση των 15.000 περίπου ομήρων –Μάρτιος του 1945– ασκήθηκε σε όλη την Ελλάδα ταυτόχρονα και ομοιόμορφα βία και καταπίεση εναντίον αυτών που χαρακτηρίστηκαν ''αντιδραστικοί''. Πρέπει να προσέξουμε τον επιθετικό προσδιορισμό. Όχι βασιλόφρονες, δεξιοί, συνεργάτες των Γερμανών, αλλά αυτοί που αντιδρούν στη νεοδιαμορφούμενη κατάσταση. Την κεντρική καθοδήγηση του ΚΚΕ, το Πολιτικό Γραφείο και τις τοπικές καθοδηγήσεις τις ενδιαφέρει το παρόν και το μέλλον. Όποιος εναντιώνεται στο συλλογικό όραμα και τις δραστηριότητες του ΕΑΜ και του ΕΛΑΣ, θεωρείται αντιδραστικός. Διώκεται και αυτός και η οικογένειά του, εγκλείονται σε στρατόπεδα συγκέντρωσης και εκεί ανάλογα με τις αντιλήψεις και την προσωπικότητα του στρατοπεδάρχη είτε θανατώνονται είτε κρατούνται. Η αντίδραση στο ΕΑΜ συγκεκριμενοποιείται είτε με δημόσια διαφωνία, μέσα στα όρια της μικροκοινωνίας, είτε με άρνηση καταβολής της φορολογίας είτε με συμπεριφορά που κρίνεται από τους τοπικούς παράγοντες του ΚΚΕ γενικά ως μη φίλα προσκείμενη προς αυτό. Φυσικά, αν κάποιο μέλος οικογένειας έχει καταταγεί στα Τάγματα Ασφαλείας, ή σε εθνική οργάνωση αντιστασιακή ή μη, αυτονοήτως στο πλαίσιο της συλλογικής ευθύνης όλη η οικογένεια χαρακτηρίζεται αντιδραστική με τις γνωστές συνέπειες».

Ο συγγραφέας πιστεύει ότι η συνειδητή αποσιώπηση των όσων έγιναν κατά την

Stin epómeni ypoenótita tou pémptou kefalaíou me ton títlo Ítan afthórmiti i exégersi ton Dekemvrianón? o syngraféas katigorimatiká stéketai arnitiká sto erótima aftó afoú theoreí óti o michanismós drásis enós stalinikoú kómmatos den afínei se kamía periptosi perithória gia afthormitismoús kai málista mazikís éktasis. «Aftó to sýstima aftós o michanismós ítan to kýrio charaktiristikó ton stalinikón kommáton s' ólo ton kósmo. Ypárchei mia tási na apodothoún oi akrótites tis OPLA kai tis politofylakís kai óchi móno –giatí kai i spoudázousa tou KKE élave méros se ekteléseis– se afthórmiti drási kai anexélenchtes symperiforés organoménon mikroomádon í kai tychodioktikón loúmpen stoicheíon, pou eíchan eischorísei stis grammés ton organóseon tou KKE. Aftí i tási an den eínai apologitikí gi' aftés tis symperiforés sígoura den antapokrínetai stin pragmatikótita. Óli i Dekemvrianí sýrraxi organóthike kai ekteléstike me kentrikó schediasmó kai kathodígisi».

Stin akólouthi ypoenótita, me ton títlo I OPLA kai i politofylakí, i omiría kai oi ekteléseis, o syngraféas archiká kánei tin paratírisi óti i omiría, oi ekteléseis tis OPLA kai tis politofylakís katá tin diárkeia ton Dekemvrianón, o organoménos kai mazikós charaktíras tous ítan af' enós protógnoros gia tous katoíkous tis pólis ton Athinón kai af' etérou entelós xénes me tin mési politikí syneídisi kai koultoúra.

«Stin período tis EAMokratías apó to fthinóporo tou 1943 os kai tin apelefthérosi ton 15.000 perípou omíron –Mártios tou 1945– askíthike se óli tin Elláda taftóchrona kai omoiómorfa vía kai katapíesi enantíon aftón pou charaktirístikan ''antidrastikoí''. Prépei na proséxoume ton epithetikó prosdiorismó. Óchi vasilófrones, dexioí, synergátes ton Germanón, allá aftoí pou antidroún sti neodiamorfoúmeni katástasi. Tin kentrikí kathodígisi tou KKE, to Politikó Grafeío kai tis topikés kathodigíseis tis endiaférei to parón kai to méllon. Ópoios enantiónetai sto syllogikó órama kai tis drastiriótites tou EAM kai tou ELAS, theoreítai antidrastikós. Dióketai kai aftós kai i oikogéneiá tou, enkleíontai se stratópeda synkéntrosis kai ekeí análoga me tis antilípseis kai tin prosopikótita tou stratopedárchi eíte thanatónontai eíte kratoúntai. I antídrasi sto EAM synkekrimenopoieítai eíte me dimósia diafonía, mésa staória tis mikrokoinonías, eíte me árnisi katavolís tis forologías eíte me symperiforá pou krínetai apó tous topikoús parágontes tou KKE geniká os mi fíla proskeímeni pros aftó. Fysiká, an kápoio mélos oikogéneias échei katatageí sta Tágmata Asfaleías, í se ethnikí orgánosi antistasiakí í mi, aftonoítos sto plaísio tis syllogikís efthýnis óli i oikogéneia charaktirízetai antidrastikí me tis gnostés synépeies».

Ο syngraféas pistévei óti i syneiditί aposiópisi ton óson éginan katá tin

Im nächsten Unterabschnitt des fünften Kapitels mit der Überschrift „ War der Aufstand der Dekabristen spontan? " vertritt der Autor eine kategorisch negative Haltung zu dieser Frage, da er glaubt, dass der Aktionsmechanismus einer stalinistischen Partei keinen Raum für Spontaneität lässt, insbesondere nicht im Massenmaßstab. „ Dieses System, dieser Mechanismus war das Hauptmerkmal stalinistischer Parteien auf der ganzen Welt. Es besteht die Tendenz, die Extreme der OPLA und der Miliz – und nicht nur – weil auch KKE-Studenten an Hinrichtungen teilnahmen – auf spontane Aktionen und unkontrolliertes Verhalten organisierter Kleingruppen oder sogar abenteuerlustiger Lumpenelemente zurückzuführen, die die Reihen der KKE-Organisationen infiltriert hatten. Wenn diese Tendenz dieses Verhalten nicht entschuldigt, entspricht sie sicherlich nicht der Realität. Der gesamte Dezemberkonflikt wurde mit zentraler Planung und Lenkung organisiert und durchgeführt ."

Im folgenden Unterabschnitt mit dem Titel „ Die OPLA und die Miliz, die Geiselnahme und die Hinrichtungen " stellt der Autor zunächst fest, dass die Geiselnahme und die Hinrichtungen der OPLA und der Miliz während der Dekabristenzeit, ihr organisierter und massiver Charakter einerseits für die Einwohner der Stadt Athen beispiellos und andererseits dem durchschnittlichen politischen Bewusstsein und der Kultur völlig fremd waren.

Während der Herrschaft der EAM vom Herbst 1943 bis zur Freilassung von etwa 15.000 Geiseln im März 1945 wurden in ganz Griechenland gleichzeitig und einheitlich Gewalt und Unterdrückung gegen diejenigen ausgeübt , die als „reaktionär" bezeichnet wurden. Wir müssen auf die aggressive Definition achten. Nicht Royalisten, Rechte, Kollaborateure der Deutschen, sondern diejenigen, die auf die neu entstandene Situation reagieren. Die zentrale Führung der KKE, das Politbüro und die lokalen Führungen sind an der Gegenwart und der Zukunft interessiert. Jeder, der sich der kollektiven Vision und den Aktivitäten der EAM und der ELAS widersetzt, gilt als Reaktionär. Er und seine Familie werden verfolgt, in Konzentrationslager gesperrt und dort, je nach Wahrnehmung und Persönlichkeit des Lagerkommandanten, entweder getötet oder inhaftiert. Die Reaktion auf die EAM drückt sich entweder in öffentlicher Ablehnung innerhalb der Mikrogesellschaft aus, in der Weigerung, Steuern zu zahlen, oder in einem Verhalten, das von den lokalen KKE-Faktoren im Allgemeinen als unfreundlich und feindselig. Natürlich wird, unabhängig davon, ob ein Familienmitglied in den Sicherheitsbataillonen oder einer nationalen Widerstandsorganisation eingezogen wurde oder nicht, im Kontext der kollektiven Verantwortung automatisch die gesamte Familie als reaktionär charakterisiert, mit den bekannten Konsequenzen .

Der Autor ist der Ansicht, dass das bewusste Verschweigen der Geschehnisse während der

περίοδο της ΕΑΜκρατίας 1943-1944, η «απώλεια μνήμης» για όλη αυτή την περίοδο μπροστά στην οποία «αμήχανα» στέκονται οι ιστοριογράφοι της αριστεράς, καθιστά εκ των πραγμάτων και την υπόλοιπη αφήγησή τους δυσερμήνευτη και ως εκ τούτου διαβλητή.

Στην Πελοπόννησο λειτούργησαν τα παρακάτω στρατόπεδα συγκέντρωσης: στη Χαλβατζού, και στη Γαράτζα, περιοχή Μεσσηνίας, τρία στρατόπεδα στον Δήμο Φαρών Αχαΐας, στο Μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου στο Φενεό, στη Βάχλα Γορτυνίας κοντά στη Κοντοβάζαινα, στο Σιγκούνι, στο Λαγοβούνι και στα Σούδενα της περιοχής Καλαβρύτων, στο Συρμπάνι, στο Γεράκι Λακωνίας, στη Βυτίνα και στο Γεωργίτσι, στο Χάραδρο Κυνουρίας, στη Μονή Ορθόκωστα, στη Μαύρη Τρύπα, στο Μπεζεστένι, στο Μελιγαλά, στη Μονή Βελανιδιάς και στη Μονή Δημιόβης, επίσης στον Ταΰγετο.

«Σ' αυτά τα στρατόπεδα σύμφωνα με τις μαρτυρίες όσων πέρασαν και επέζησαν, αλλά και από τις απολογίες των κατηγορουμένων στις δίκες που έγιναν από το 1945 έως και το 1947, εκτός από τόπος κράτησης και ταλαιπωριών ήταν και τόπος εκτελέσεων. Κάθε στρατοπεδάρχης ήταν κυρίαρχος επί της ζωής των κρατουμένων. Κάποιοι απ' αυτούς έδειξαν απίστευτη σκληρότητα, με αποτέλεσμα να διαγραφούν και από το ίδιο το ΚΚΕ».

Οι διαγραφές, οι καθαιρέσεις ακόμη και οι φυλακίσεις όσων το «παράκαναν» δεν αναιρεί βέβαια, σε καμία περίπτωση, την μεθοδευμένη κεντρικά βία και τρομοκρατία που άσκησαν οι οργανώσεις του ΚΚΕ, όσο και αν κάτι τέτοιο όπως ειπώθηκε αποτέλεσε και αποτελεί ακόμη «απαγορευμένο έδαφος» για σημαντική μερίδα ιστοριογράφων.

«Πόσοι απ' αυτούς που δολοφονήθηκαν, φυλακίστηκαν και ταλαιπωρήθηκαν είχαν συνεργασία με τις αρχές κατοχής ή τη δικτατορία Μεταξά και πόσοι απλώς τιμωρήθηκαν για την ταξική τους καταγωγή ή τις πολιτικές τους πεποιθήσεις είναι πολύ δύσκολο να διακριβωθεί και σήμερα, 65 χρόνια μετά, μάλλον είναι και άνευ νοήματος. Μέσα στη γενική ανάφλεξη της Δεκεμβριανής σύγκρουσης το ΚΚΕ βρίσκει την ευκαιρία να κλείσει –όπως αρμόζει σε ένα σταλινικό κόμμα– τους λογαριασμούς του με τους τροτσικστές, τους αρχειομαρξιστές, τους αντιφρονούντες συνδικαλιστές και όσους κομμουνιστές διαφώνησαν κατά καιρούς με την πολιτική του. Εκατοντάδες συλλαμβάνονται από την ΟΠΛΑ και εκτελούνται μαζί με τους ''ταξικούς εχθρούς''».

Στη συνέχεια ο συγγραφέας αναφέρεται στο ζήτημα των 12.000 περίπου ομήρων που χρησιμοποίησε ως ασπίδα το ΚΚΕ στην αποχώρηση των ηττημένων δυνάμεων του από την Αθήνα, ενώ προχωρά και σε μια γενικότερη αποτίμηση της δράσης της ΟΠΛΑ.

Το κεφάλαιο κλείνει με ορισμένες ακόμη υποενότητες με τους τίτλους Επίλογος για τα Δεκεμβριανά, Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1944, και Σιάντος, Ιωαννίδης,

período tis EAMkratías 1943-1944, i «apóleia mnímis» gia óli aftí tin período brostá stin opoía «amíchana» stékontai oi istoriográfoi tis aristerás, kathistá ek ton pragmáton kai tin ypóloipi afígisí tous dysermínefti kai os ek toútou diavlití.

Stin Pelopónniso leitoúrgisan ta parakáto stratópeda synkéntrosis: sti Chalvatzoú, kai sti Garátza, periochí Messinías, tría stratópeda ston Dímo Farón Achaΐas, sto Monastíri tou Agíou Georgíou sto Feneó, sti Váchla Gortynías kontá sti Kontovázaina, sto Sinkoúni, sto Lagovoúni kai sta Soúdena tis periochís Kalavrýton, sto Syrmpáni, sto Geráki Lakonías, sti Vytína kai sto Georgítsi, sto Cháradro Kynourías, sti Monί Orthókosta, sti Mávri Trýpa, sto Bezesténi, sto Meligalá, sti Monί Velanidiás kai sti Monί Dimiόvis, epísis ston Tafgeto.

«S' aftá ta stratópeda sýmfona me tis martyríes óson pérasan kai epézisan, allá kai apó tis apologíes ton katigorouménon stis díkes pou éginan apó to 1945 éos kai to 1947, ektós apó tópos krátisis kai talaiporión ítan kai tópos ekteléseon. Káthe stratopedárchis ítan kyríarchos epí tis zoís ton kratouménon. Kápoioi ap' aftoús édeixan apístefti sklirótita, me apotélesma na diagrafoún kai apó to ídio to KKE».

Oi diagrafés, oi kathairéseis akómi kai oi fylakíseis óson to «parákanan» den anaireí vévaia, se kamía períptosi, tin methodevméni kentriká vía kai tromokratía pou áskisan oi organóseis tou KKE, óso kai an káti tétoio ópos eipóthike apotélese kai apoteleí akómi «apagorevméno édafos» gia simantikí merída istoriográfon.

«Pósoi ap' aftoús pou dolofoníthikan, fylakístikan kai talaiporíthikan eíchan synergasía me tis archés katochís í ti diktatoría Metaxá kai pósoi aplós timoríthikan gia tin taxikí tous katagogí í tis politikés tous pepoithíseis eínai polý dýskolo na diakrivotheí kai símera, 65 chrónia metá, mállon eínai kai ánef noímatos. Mésa sti genikí anáflexi tis Dekemvrianís sýnkrousis to KKE vrískei tin efkairía na kleísei –ópos armózei se éna stalinikó kómma– tous logariasmoús tou me tous trotsikstés, tous archeiomarxistés, tous antifronoúntes syndikalistés kai ósous kommounistés diafónisan katá kairoús me tin politikí tou. Ekatontádes syllamvánontai apó tin OPLA kai ekteloúntai mazí me tous ''taxikoús echthroús''».

Sti synécheia o syngraféas anaféretai sto zítima ton 12.000 perípou omíron pou chrisimopoíise os aspída to KKE stin apochórisi ton ittiménon dynámeon tou apó tin Athína, enó prochorá kai se mia genikóteri apotímisi tis drásis tis OPLA.

Το kefálaio kleínei me orisménes akómi ypoenótites me tous títlous Epílogos gia ta Dekemvrianá, Thessaloníki, Noémvrios-Dekémvrios 1944, kai Siántos, Ioannídis,

EAMkratia 1943–1944, der „Verlust der Erinnerung" an diese gesamte Zeitspanne, vor dem die Historiker der Linken „verlegen" stehen, den Rest ihrer Erzählung de facto schwer interpretierbar und daher angreifbar macht.

Auf dem Peloponnes gab es folgende Konzentrationslager: in Halvatzou und in Garatza in der Region Messenien, drei Lager in der Gemeinde Pharos in Achaia, im Kloster Agios Georgios in Feneo, in Vachla in Gortynia bei Kontovazeina, in Sigouni, Lagovouni und Sudena in der Region Kalavryta, in Sirbani, in Geraki in Lakonien, in Vitina und Georgitsi, in Charadro in Kynouria, im Kloster Orthokosta, in Mavri Trypa, in Bezesteni, in Meligala, im Kloster Velanidia und im Kloster Dimiovi, ebenfalls am Taygetos.

„ Den Aussagen derer, die sie durchquert und überlebt haben, aber auch den Aussagen der Angeklagten in den Prozessen von 1945 bis 1947 zufolge waren diese Lager nicht nur Orte der Inhaftierung und des Leidens, sondern auch Hinrichtungsstätten. Jeder Lagerkommandant verfügte über das Leben der Gefangenen. Einige von ihnen zeigten unglaubliche Grausamkeiten, was zu ihrem Ausschluss aus der KKE führte ."

Die Streichungen, Entlassungen und sogar Inhaftierungen derjenigen, die „ihre Grenzen überschritten" haben, negieren jedenfalls nicht die zentral geplante Gewalt und den Terrorismus, die von den KKE-Organisationen praktiziert wurden, auch wenn dies, wie bereits gesagt, für einen erheblichen Teil der Historiker „verbotenes Terrain" war und noch immer ist.

„ Wie viele der Ermordeten, Inhaftierten und Gefolterten mit den Besatzungsbehörden oder der Metaxas-Diktatur kollaboriert hatten und wie viele einfach aufgrund ihrer Klassenzugehörigkeit oder politischen Überzeugung bestraft wurden, lässt sich nur schwer feststellen und ist heute, 65 Jahre später, wahrscheinlich bedeutungslos. Inmitten des allgemeinen Aufflammens des Dezemberkonflikts findet die KKE die Gelegenheit, ihre Rechnungen – wie es sich für eine stalinistische Partei gehört – mit den Trotzkisten, den Erzmarxisten, den dissidenten Gewerkschaftern und jenen Kommunisten zu begleichen, die zeitweise mit ihrer Politik nicht einverstanden waren. Hunderte werden von der OPLA verhaftet und zusammen mit den ‚Klassenfeinden' hingerichtet. "

Anschließend geht der Autor auf die Frage der rund 12.000 Geiseln ein, die die KKE als Schutzschild für den Rückzug ihrer besiegten Truppen aus Athen benutzte, und geht gleichzeitig zu einer allgemeineren Bewertung der Aktionen der OPLA über.

Das Kapitel schließt mit einigen weiteren Unterabschnitten mit den Titeln „Epilog zum Dezemberaufstand" , „Thessaloniki, November-Dezember 1944" und „Siantos,

Παπανδρέου: οι πρωταγωνιστές της σύγκρουσης που χάραξε την πορεία της χώρας για τα επόμενα 30 χρόνια. Στο έκτο κεφάλαιο με τον τίτλο Συγκριτική Μελέτη Γαλλία, Βέλγιο, Ιταλία, Ελλάδα, 1944, ο συγγραφέας επιχειρεί πολύ συνοπτικά να περιγράψει τι έγινε στην Γαλλία, στο Βέλγιο και δευτερευόντως στην Ιταλία με το θέμα του αφοπλισμού των αντάρτικων δυνάμεων. Στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο με τον τίτλο 1945-1946 ο Σάκης Μουμτζής αναφέρεται στο χρονικό διάστημα από την συμφωνία της Βάρκιζας έως και το δημοψήφισμα της 1ης Σεπτεμβρίου 1946, θεωρώντας την περίοδο αυτή ίσως το κρισιμότερο διάστημα της μεταπολεμικής περιόδου. Ο συγγραφέας διαφωνεί ρητά με τις απόψεις, που έχουν διατυπωθεί επανειλημμένα και από διαφορετικές πλευρές, ότι η μόνη δυνατότητα του ΚΚΕ ήταν να εγκολπωθεί κεντρικά τον εμφύλιο πόλεμο που ξεκίνησε «η επαρχιακή εκδοχή της αριστεράς». Έτσι, υποστηρίζει, ότι «η λευκή τρομοκρατία ήταν ένα υπαρκτό πολιτικό φαινόμενο, περιορισμένο όμως σε συγκεκριμένες περιοχές της υπαίθρου και ως εκ τούτου μειωμένης πολιτικής εμβέλειας. Άλλωστε οι ασύντακτες ομάδες της άκρας δεξιάς δραστηριοποιούνταν με όρους προσωπικής πολιτικής βεντέτας, χωρίς καθοδήγηση και χωρίς συγκεκριμένο πολιτικό στόχο. Αργότερα, από τα μέσα του 1946, η δράση τους συντονίστηκε στην προοπτική της επαναφοράς του Γεωργίου Β΄. Οι ίδιοι οι παράγοντες της δεξιάς παραδέχονταν ότι η ένοπλη δράση των ομάδων του ΚΚΕ δεν μπορούσε να αντιμετωπιστεί από τους ένοπλους της δεξιάς, οι οποίοι δραστηριοποιούμενοι σε διάσπαρτες ομάδες υστερούσαν σε δυναμικότητα απέναντι στους ένοπλους αριστερούς». Το κεφάλαιο αυτό περικλείει πλήθος υποενοτήτων με τους τίτλους: Τι είναι η πολιτική περιθωριοποίηση του αντιπάλου, Η Βρετανική πολιτική μετά τα Δεκεμβριανά, Συνοπτική περιγραφή της οικονομικής κατάστασης του 1946, Λευκή Τρομοκρατία: οι διαστάσεις της, Αιτήματα της βάσης, επιλογές της ηγεσίας, Οι εκλογές του 1946 και η αποχή, Η εθνικόφρων παράταξη και η λογική της σύγκρουσης, Ήταν υπαρκτή η Σλαβική επιβουλή; Ένας ενδιαφέρων διάλογος: ο Ζέβγος συζητά με τον Κοστόφ, Μπουλκές, Είχε κοινωνικές αιτίες ο εμφύλιος πόλεμος; Διεθνής κατάσταση 1945-1946, Οι αγγλοσοβιετικές σχέσεις διαρκούντος του πολέμου, Ιράν, Νοέμβριος 1945-Μάιος 1946, Η διάσκεψη του Μπρέντον Γουντς και η Σοβιετική Ένωση και τέλος Το γερμανικό πρόβλημα- μερικά σχόλια. Συσπείρωση Αναρχικών Από την ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, φ. 168, Φεβρουάριος 2017	Papandréou: oi protagonistés tis sýnkrousis pou cháraxe tin poreía tis chóras gia ta epómena 30 chrónia. Sto ékto kefálaio me ton títlo Synkritikí Meléti Gallía, Vélgio, Italía, Elláda, 1944, o syngraféas epicheireí polý synoptiká na perigrápsei ti égine stin Gallía, sto Vélgio kai defterevóntos stin Italía me to théma tou afoplismoú ton antártikon dynámeon. Sto évdomo kai teleftaío kefálaio me ton títlo 1945-1946 o Sákis Moumtzís anaféretai sto chronikó diástima apó tin symfonía tis Várkizas éos kai to dimopsífisma tis 1is Septemvríou 1946, theoróntas tin período aftí ísos to krisimótero diástima tis metapolemikís periódou. O syngraféas diafoneí ritá me tis apópseis, pou échoun diatypotheí epaneilimména kai apó diaforetikés plevrés, óti i móni dynatótita tou KKE ítan na enkolpotheí kentriká ton emfýlio pólemo pou xekínise «i eparchiakí ekdochí tis aristerás». Étsi, ypostirízei, óti «i lefkí tromokratía ítan éna yparktó politikó fainómeno, periorisméno ómos se synkekriménes periochés tis ypaíthrou kai os ek toútou meioménis politikís emvéleias. Álloste oi asýntaktes omádes tis ákras dexiás drastiriopoioúntan me órous prosopikís politikís ventétas, chorís kathodígisi kai chorís synkekriméno politikó stócho. Argótera, apó ta mésa tou 1946, i drási tous syntonístike stin prooptikí tis epanaforás tou Georgíou V. Oi ídioi oi parágontes tis dexiás paradéchontan óti i énopli drási ton omádon tou KKE den boroúse na antimetopisteí apó tous énoplous tis dexiás, oi opoíoi drastiriopoioúmenoi se diáspartes omádes ysteroúsan se dynamikótita apénanti stous énoplous aristeroús». Το kefálaio aftó perikleíei plíthos ypoenotíton me tous títlous: Ti eínai i politikí perithoriopoíisi tou antipálou, I Vretanikí politikí metá ta Dekemvrianá, Synoptikí perigrafí tis oikonomikís katástasis tou 1946, Lefkí Tromokratía: oi diastáseis tis, Aitímata tis vásis, epilogés tis igesías, Oi eklogés tou 1946 kai i apochí, I ethnikófron parátaxi kai i logikí tis sýnkrousis, Ítan yparktí i Slavikí epivoulí? Énas endiaféron diálogos: o Zévgos syzitá me ton Kostóf, Boulkés, Eíche koinonikés aitíes o emfýlios pólemos? Diethnís katástasi 1945-1946, Oi anglosovietikés schéseis diarkoúntos tou polémou, Irán, Noémvrios 1945-Máios 1946, I diáskepsi tou Brénton Gounts kai i Sovietikí Énosi kai télos Το germanikó próvlima- meriká schólia. Syspeírosi Anarchikón Apó tin DIADROMI ELEUTHERIAS, f. 168, Fevrouários 2017	Ioannides, Papandreou: die Protagonisten des Konflikts, der den Lauf des Landes für die nächsten 30 Jahre prägte“. Im sechsten Kapitel mit dem Titel „ Vergleichende Studie Frankreich, Belgien, Italien, Griechenland, 1944“ versucht der Autor, sehr kurz zu beschreiben, was in Frankreich, Belgien und sekundär in Italien im Hinblick auf die Entwaffnung der Guerillakräfte geschah. Im siebten und letzten Kapitel mit dem Titel „1945–1946“ bezieht sich Sakis Moumtzis auf die Zeit vom Varkiza-Abkommen bis zum Referendum vom 1. September 1946 und betrachtet diese Zeit als die vielleicht kritischste Periode der Nachkriegszeit. Der Autor widerspricht ausdrücklich der immer wieder und von verschiedenen Seiten geäußerten Ansicht, dass die einzige Option der KKE darin bestehe, zentral in den von der „provinziellen Version der Linken“ begonnenen Bürgerkrieg einzugreifen. Er argumentiert, dass „ der weiße Terrorismus ein bestehendes politisches Phänomen war, das jedoch auf bestimmte ländliche Gebiete beschränkt war und daher eine geringere politische Reichweite hatte. Außerdem waren die unorganisierten Gruppen der extremen Rechten im Sinne persönlicher politischer Vendetta aktiv, ohne Anleitung und ohne konkretes politisches Ziel. Später, ab Mitte 1946, wurden ihre Aktionen im Hinblick auf die Wiedereinsetzung Georgs II. koordiniert. Die rechten Faktoren gaben selbst zu, dass die bewaffneten rechten Gruppen den bewaffneten Aktionen der KKE-Gruppen nichts entgegenzusetzen hatten, da diese in verstreuten Gruppen operierten und im Vergleich zu den bewaffneten Linken über kein ausreichendes Potenzial verfügten .“ Dieses Kapitel enthält eine Reihe von Unterabschnitten mit den Überschriften: Was ist die politische Marginalisierung des Gegners ?, Britische Politik nach dem Dezemberaufstand , Kurze Beschreibung der wirtschaftlichen Lage 1946 , Der Weiße Terror: seine Dimensionen , Forderungen der Basis , Entscheidungen der Führung , Die Wahlen von 1946 und die Stimmenthaltung , Die nationalistische Fraktion und die Logik des Konflikts , War die slawische Verschwörung real? Ein interessanter Dialog: Zevgos diskutiert mit Kostov , Bulkes , Hatte der Bürgerkrieg soziale Ursachen ? Internationale Lage 1945–1946 , Anglo-sowjetische Beziehungen während des Krieges , Iran, November 1945–Mai 1946 , Die Brenton-Woods-Konferenz und die Sowjetunion und schließlich Das deutsche Problem – einige Kommentare . Anarchistische Kundgebung Aus FREEDOM PATH, S. 168, Februar 2017